

2. BÖLÜM

YEŞİL GİRİŞİMCİLİK

Doç. Dr. Erdal AYDIN¹

GİRİŞ

Sürdürülebilir girişimcilik olarak da bilinen yeşil girişimcilik, sürdürülebilirlik, çevre bilinci ve ekonomik uygulanabilirlik ilkelerini kapsayan, gelişmekte olan bir kavramdır. Çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmeyi ve aynı zamanda karlı fırsatlar aramayı amaçlayan işletmelerin oluşturulmasını ve yönetilmesini içermektedir. Bilgi toplumuna geçiş ile birlikte 1990'lı yıllarda tüm dünya gündemine oturan “Yeşil Girişimcilik” konusu, son 5 yıl içerisinde özellikle pandeminin ardından tüm dünyada doğal ve çevre dostu ürünlere talep artmasıyla, düşük karbon tüketimi, enerji verimliliği ve tasarrufu, yenilenebilir kaynaklar, geri dönüşüm ve temiz teknoloji gibi alanları ön plana çıkmış ve “yeşil girişimcilik”/ “yeşil girişimciler” her zamankinden daha fazla önem kazanmıştır. Özünde çevre sorunlarına düşük karbon kullanımı, enerji verimliliği, yenilebilir kaynaklar, geri dönüşüm, temiz teknoloji gibi yenilikçi çözümler geliştirerek sürdürülebilir girişimciliğe yardımcı olan bir görüşü savunmaktadır.

Literatürde yeşil girişimciliğe ilişkin bir dizi tanımlamaya yer verilmiştir. Örneğin; Green Project (2012), yeşil girişimciliği, yüksek riskler ve çevre ve finansal sürdürülebilirlik üzerinde net olumlu etki beklentisi arasında girişimci fikirlerin uygulanması yoluyla bilinçli olarak

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi, erdalaydin@comu.edu.tr

çevresel/sosyal sorunları/ihtiyaçları ele alan faaliyetler olarak tanımlamaktadır (Green Project, 2012).

Ayrıca Dale (2018) yeşil girişimciliği, bir girişimcinin emellerini gerçekleştirmek için paydaşlardan destek aldığı bir hikaye anlatma süreci olarak tanımlamaktadır. Yeşil girişimciler, ticari faaliyetlerde risk alan, daha sürdürülebilir bir gelecek için doğal çevreye olumlu etki yapan, özellikle faaliyetlerinde doğal çevreyi iyileştirme arzusuyla hareket eden kişilerdir. (Schaper, 2010). 'Yeşil girişimcilik, doğayı ve çevreyi bir iş stratejilerinin ve uygulamalarının merkezine alan bir tür ekonomik faaliyet olduğu şeklinde tanımlamak mümkündür. Yeşil girişimciliğin özünde birimlerin ekonomik işleyişine odaklanmak yatmaktadır (Esty ve Winston, 2006).

Harvey'e göre onları geleneksel girişimcilerden ayıran en önemli özellik Yeşil Girişimcilerin kısa vadeli hedeflerden çok uzun vadede değer yaratacak farkındalıkta olmalarıdır. Yeşil Girişimcilik, bir yandan işletmelerin kar amacıyla belirlediği hedefleri gerçekleştirirken diğer yandan da topluma olumlu katkı sağlayan ve faaliyetleriyle çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indiren faaliyetleri içermektedir. (EKO IQ,2015)

Girişimciliğin toplumların ilerlemesindeki rolü iyi bilinmektedir. Çelişkili bir şekilde, aynı girişimcilik, ticari faaliyetlerinden dolayı toplum üzerindeki olumsuz etkiler nedeniyle geniş çapta suçlamalara maruz kalmaktadır. Genellikle çevre kirliliği şeklinde ortaya çıkan olumsuz etkileri nedeniyle, bir girişimcilik faaliyeti sonrası hayat bulan işletmelerin doğal çevreyi, doğal kaynakları ve diğer değerli varlıkları tahrip etmesi yoğun eleştirilere maruz kalmalarına neden olmaktadır.

Bu nedenle, Birleşmiş Milletler gibi çeşitli kurumlar ve kuruluşlar, işletme yönetimi ve çevresel sürdürülebilirlik konularında toplumda farkındalık yaratmak için farklı düzeylerde etkinlikler düzenlemiştir. (İlk Muo ve Adeboya Azeez,A., 2019). İşletme faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik olarak, 1972'de Stockholm bildirisi, 1974'te Bükreş Dünya Kiliseler Konseyi konferansı, 1992'de Rio de Janeiro Dünya Zirvesi vb. çalışmalar ağırlık kazanmıştır. Bu çalışmalar esnasında “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi ilk olarak dile

getirilmiştir, sonrasında “yeşil”, “yeşil dönüşüm” olarak sloganlaştırılmıştır. (Dale G., 2015).

Eşitlik, özgürlük, adalet, insani yaşam hakkının korunması ve bunların sürdürülebilir bir şekilde yapılabilmesi, aslında tüm gelişmişliğin önünü açan temel bir yaklaşımdır. Yeşil Girişimciliğin yaklaşımının benimsenmesi bu bakımdan büyük önem taşımaktadır.

Örneğin; 1832'de köleliği kaldırıp kaldırmamaları gerektiğini tartışan iki grup politikacının bulunduğu İngiliz Parlamentosu'nda, bir grup, İngiltere'nin on yıllardır gördüğü en kötü ekonomik krizin ortasında, ekonomik avantajları olduğunu düşündükleri şeyden gönüllü olarak ve proaktif olarak vazgeçmekten bahsetmelerinin mümkün olmadığını savunduğu halde uzun tartışmalar sonrasında köleliğin kaldırılmasına karar verildiğini görüyoruz (Oldfield J.R., 2012).

19. yüzyılın en önemli reform hareketlerinden birini temsil eden bu karar, parlamento üyelerini girişimciler ve şirketlerin yanı sıra bilim adamları ve akademi üyeleriyle birlikte çalışmaya ve İngiliz toplumunda yenilikçilik ve girişimciliğin gelişmesi için doğru koşulları yaratmaya zorlamıştır. Temelde ilk politikacı grubunu savunduğu ücretsiz emeğe bir alternatif bulmaya çalışma çabası, yenilik için doğru koşulları yaratmış ve İngiltere'yi tarihin en güçlü ulusu ve en güçlü ekonomisi yapan Sanayi Devrimi'ni doğuran önemli bir mihenk taşı olmuştur.

Girişimciliğin toplumun gelişimi ve refahı üzerindeki rolünü kabul etmemek mümkün değildir. Ancak sağlamış olduğu sayısız faydanın yanı sıra ironik olarak toplum ve çevre üzerindeki olumsuzluklarını da göz ardı etmemek gerekmektedir. Klasik üretim ve yönetim uygulamalarıyla yol alınamayacağının görülmesi, dünya kaynaklarının kullanımında etkili olan işletmelerin ve girişimcilerin yeni bir yaklaşım benimsemesinin bir zorunluluk olduğu görüşünü hakim kılmıştır.

Yeşil girişimciyi diğer girişimcilik türlerinden ayıran en temel fark, yeşil girişimcilerin ekonomik açıdan karlı, çevreye duyarlı ve sosyal değer yaratan bir iş modeli oluşturmak için yoğun çaba sarf etmeleridir. Yanısıra faaliyetlerinde ve büyüme stratejilerinde çevre dostu olan, toplumun ihtiyaçlarını karşılarken daha iyi bir dünya ve yaşam alanlarına oluşumuna destek vermek için ürün ve hizmet sunmak, ilkelerinde, politikalarında ve uygulamalarında müşterilerinin, çalışanlarının,

toplumun ve çevrenin yaşam kalitesini artırma amacına sahip olmalarıdır(Satı, Yılmaz, 2008).

1 YEŞİL GİRİŞİMCİLİK, FIRSAT MI, ZORUNLULUK MU?

1.1 Yeşil Girişimcilik: Sürdürülebilirlik için Bir Katalizör

Yeşil girişimcilik, çevre dostu uygulamaları, teknolojileri ve çözümleri teşvik ederek sürdürülebilirliği ilerletmede çok önemli bir rol oynamaktadır. Schaper ve Volery'ye (2018) göre yeşil girişimciler, daha sürdürülebilir bir ekonomiye geçişi yönlendirerek değişim ajanları olarak hareket etmektedir. Yeşil Girişimciler, karbon emisyonlarını azaltmak, kaynakları korumak ve yenilenebilir enerji kaynakları geliştirmek için aktif olarak yenilikçi yollar aramaktadır. Küresel ölçekte çevresel sorunların artması, bu durumun ekonomik faaliyetlere de zarar verecek seviyeye gelmesi ve toplumlarda geleceğe dair kaygı düzeyinin yükselmesi sürdürülebilirlik, sosyal sorumluluk, çevre etiği gibi kavramları ve çevreye duyarlı sektör ve işleri ön plana taşımış, işletmelere ve girişimcilere de bu doğrultuda sorumluluk yüklemiştir (Dedeoğlu, 2016).

Yeşil Girişimciler;

İnovasyon ve Sürdürülebilir Çözümler Sunarlar; Yeşil girişimciler, sürdürülebilir teknolojiler, süreçler ve ürünlerde inovasyonu yönlendirmede ön saflarda yer almalmaktadırlar. Çevre dostu uygulamaları benimsemeye ve geliştirmeye istekli olmaları, yalnızca iş olanaklarını geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda sorumlu bir tüketim ve üretim kültürünü de teşvik etmektedirler. (Schaltegger, S., & Wagner, M., 2011).

Kurumsal Sosyal Sorumluluğu Teşvik Ederler; Sürdürülebilirliğe olan bağlılıkları sayesinde yeşil girişimciler, yerleşik şirketler için rol model olarak hizmet eder ve onları sorumlu iş uygulamalarını benimsemeye teşvik ederler. Etkileri, anlık girişimlerinin ötesine geçerek

daha büyük şirketleri stratejilerine kurumsal sosyal sorumluluğu dahil etmeye motive eder (Lin, B., & Viswanathan, K., 2016).

Yeşil Tüketiciliği Teşvik Ederler; Yeşil girişimciler, tüketicilere ekobilinçli alternatifler sunarak yeşil tüketiciliğin yükselişine katkıda bulunur. Tüketiciler giderek daha fazla sürdürülebilir ürün ve hizmet ararken, yeşil ürünlere yönelik pazar talebi genişleyerek tüketim modellerini şekillendirmede yeşil girişimciliğin rolünü güçlendirmektedir (Sharma, S., & Vredenburg, H., 1998).

İşbirlikçi Sürdürülebilirlik Girişimlerini Teşvik Ederler; Yeşil girişimciler, karmaşık sürdürülebilirlik zorluklarını ele almak için genellikle çeşitli sektörlerden paydaşlarla işbirliği yapar. STK'lar, hükümetler ve akademi ile ortaklıklar kurarak, acil çevre sorunlarının üstesinden gelmek için işbirlikçi çabaları teşvik ederler (Delmas, M., & Terlaak, A., 2001). Özetle, yeşil girişimcilik, çevre dostu uygulamaların benimsenmesini sağlayarak, karbon emisyonlarını azaltarak, kaynakları koruyarak, yenilenebilir enerji kaynakları geliştirerek ve sürdürülebilir ürün ve hizmetler sunarak sürdürülebilirlik için bir katalizör görevi görmektedir. Daha sürdürülebilir bir ekonomiye geçişe aktif olarak katkıda bulunan yeşil girişimciler hem mevcut hem de gelecek nesiller için daha iyi bir gelecek yaratmada hayati bir rol oynamaktadır.

1.2 Çevre Koruma

Yeşil girişimcilik ve çevrenin korunması arasında derin bir bağlılık bulunmaktadır. Schaltegger, Hansen ve Lüdeke-Freund'a (2016) göre, yeşil girişimciler aktif olarak atık azaltma, enerji verimliliği ve kirlilik kontrolü gibi sürdürülebilir uygulamalarla meşgul olurlar. Bu ilkeleri iş modellerine entegre ederek doğal kaynakların korunmasına ve korunmasına katkıda bulunurlar. Ayrıca, yeşil girişimciler genellikle örnek teşkil ederek diğer işletmelere ve bireylere sürdürülebilir uygulamaları benimsemeleri ve iklim değişikliğinin etkilerini toplu olarak azaltmaları için ilham vericidirler (Dean & McMullen, 2018).

Sürdürülebilirliğe ve çevre dostu uygulamalara odaklanan yeşil girişimcilik, çevrenin korunmasına katkıda bulunmada önemli bir rol oynamaktadır. Dünya acil çevresel zorluklarla karşı karşıya kalırken, yeşil

girişimcilerin yenilikçi ve sorumlu yaklaşımları çevresel bozulmayı azaltma ve daha sürdürülebilir bir geleceği teşvik etme potansiyeline sahiptir (Bansal, P., & Roth, K., 2000). **Yeşil Girişimciler;**

Döngüsel Ekonominin Teşvik Ederler; Yeşil girişimciler genellikle kaynak verimliliği, geri dönüşüm ve atık azaltmayı vurgulayarak döngüsel ekonomi modellerini savunurlar. "Azalt, yeniden kullan ve geri dönüştür" ilkelerini ön planda tutan işletmeler yaratarak, tüketim ve üretimin çevresel etkilerini en aza indirmeye katkıda bulunurlar (Bocken, N. M., Short, S. W., Rana, P., & Evans, S., 2014).

Yenilenebilir Enerji Çözümleri Sunarlar; Birçok yeşil girişimci, fosil yakıtlara uygulanabilir alternatifler olarak güneş, rüzgar ve hidroelektrik enerji gibi yenilenebilir enerji teknolojilerine odaklanır. Temiz enerji kaynaklarını geliştirme ve teşvik etme çabaları, sera gazı emisyonlarının azaltılmasında ve iklim değişikliğiyle mücadelede etkilidir (Gibbs, D., & O'Neill, K., 2014).

Çevre Dostu Ürün İnovasyonu Dersteklerler; Yeşil girişimciler, daha düşük karbon ayak izine sahip, biyolojik olarak parçalanabilen veya sürdürülebilir malzemelerden yapılmış çevre dostu ürünlerin geliştirilmesine ve pazarlanmasına öncülük ediyor. Bu yenilikler sorumlu tüketimi teşvik eder ve çevre kirliliğinin azaltılmasına katkıda bulunurlar (Fischer, D., & Seele, P., 2011).

Koruma ve Biyolojik Çeşitliliğin Korunmasına Katkı Sağlarlar; Bazı yeşil girişimciler, biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve habitat restorasyonunu destekleyen işletmeler kurarak koruma çabalarına odaklanır. Ekoturizm girişimleri ve sürdürülebilir tarım uygulamaları yoluyla doğal ekosistemlerin korunmasına katkıda bulunurlar (Mulder, K. F., Ferrer-Balas, D., & Roca, M., 2017).

2 YEŞİL GİRİŞİMCİLER İÇİN FIRSAT VE ZORLUKLAR

Yeşil girişimcilik önemli faydalar sunarken, aynı zamanda çeşitli zorluklarla da karşı karşıyadır. En büyük engellerden biri, yeşil girişimler için mali destek ve sermayeye erişim eksikliğidir (Carree, van Stel, Thurik ve Wennekers, 2019). Finansal kurumlar ve yatırımcılar, sürdürülebilir iş modelleriyle ilgili yenilik ve belirsizlik nedeniyle genellikle yeşil girişimleri riskli olarak algırlar. Bununla birlikte, etki yatırımı ve yeşil fonların ortaya çıkmasıyla, girişimcilerin çevre odaklı girişimleri için finansman sağlama fırsatları ortaya çıkarmaktadırlar.

Diğer bir zorluk, destekleyici politika çerçevelerine ve düzenlemelerine duyulan ihtiyaçtır. Hükümetler, sürdürülebilir işletmeler için teşvikler, vergi indirimleri ve sübvansiyonlar sunarak yeşil girişimcilik için elverişli bir ortam yaratmada çok önemli bir rol oynayabilir (Lopez-Gamero, Molina-Azorín ve Claver-Cortés, 2018). Politika yapıcılar ayrıca yeniliği teşvik etmek ve teknolojik engelleri aşmak için akademi, endüstri ve girişimciler arasındaki bilgi paylaşımını ve işbirliğini kolaylaştırabilir (Hockerts & Wüstenhagen, 2019).

Yeşil girişimciler için bazı önemli fırsat ve zorluklardan bahsetmemiz gerekirse;

2.1 Yeşil Girişimciliğin Fırsatları

Artan Talep: Küresel çevre endişeleri arttıkça, tüketiciler giderek daha fazla çevre dostu ürün ve hizmetler aramakta dolayısıyla, yeşil girişimcilere hızla genişleyen bir pazara hitap etme fırsatları sunmaktadır (Barton, J., & Gheysens, J., 2019).

İnovasyon ve Rekabet Avantajı: Yeşil girişimciler, sürdürülebilir çözümler yaratmak için genellikle yeni teknolojileri ve uygulamaları benimsemeye ihtiyaç duyar. Bu tür yenilikler, çevreye duyarlı müşterileri çekerek rekabet avantajı sağlayabilir (Seuring, S., & Gold, S., 2013).

Finansmana Erişim: Dünya çapında hükümetler ve yatırımcılar, sürdürülebilir girişimleri aktif olarak desteklemektedir. Yeşil girişimciler

hibelere, sübvansiyonlara ve etki yatırım fonlarına erişebilir, bu da finansal beklentilerini artırır (Bocken, N., Short, S., Rana, P., & Evans, S., 2014).

Ortaklıklar ve İşbirliği: Yeşil hareket, işletmeler, STK'lar ve hükümetler arasında işbirliğini teşvik eder. Yeşil girişimciler, paylaşılan kaynaklar ve uzmanlıktan yararlanmak için ortaklıklar kurabilirler (Venter, E. R., Boshoff, A. B., & Maas, G., 2018).

İstihdam Olanakları: Sürdürülebilirliğe geçiş, yenilenebilir enerjiden döngüsel ekonomi uygulamalarına kadar çeşitli sektörlerde istihdam yaratıyor. Yeşil girişimciler istihdam yaratılmasına ve yerel ekonomik kalkınmaya katkıda bulunur (Carroll, A.B., & Shabana, K.M., 2010).

2.2 Yeşil Girişimciliğin Zorlukları:

Yüksek İlk Maliyetler: Çevre dostu teknolojilerin ve süreçlerin uygulanması, genellikle önemli ön yatırımlar gerektirir ve bu, sınırlı finansal kaynaklara sahip yeşil girişimciler için zorlu bir iş haline gelir (Lundström, A., & Zhou, W., 2016).

Pazar Belirsizliği: Sürdürülebilir ürünlere olan talep artarken, yine de belirsiz olabilir ve pazar dalgalanmalarına tabi olabilir. Yeşil girişimciler öngörülemeyen pazar dinamikleriyle karşılaşabilir (Cohen, B., Muñoz, P., & Rogers, D. S., 2013).

Düzenleyici Engeller: Sürekli gelişen çevre düzenlemelerine uyum, yeşil girişimler için karmaşık ve zaman alıcı olabilir. Bu yasal gerekliliklerde gezinmek önemli bir zorluk teşkil etmektedir (O'Rourke, D., & Ringer, A., 2014).

Sınırlı Tüketici Farkındalığı: Artan farkındalığa rağmen, bazı tüketiciler sürdürülebilirlik yerine fiyata öncelik verebilir. Yeşil girişimciler, potansiyel müşterileri çevre dostu ürünlerin değeri konusunda eğitmeli ve ikna etmelidir (Schwartz, M. S., & Carroll, A. B., 2008).

Tedarik Zinciri Karmaşıklığı: Tüm tedarik zincirinde sürdürülebilirliği sağlamak, özellikle küresel tedarikçiler ve ortaklarla

uğraşırken zor olabilir (Linton, J. D., Klassen, R., & Jayaraman, V., 2007).

3 TÜRKİYE’NİN VE DÜNYANIN ÖNDE GELEN “YEŞİL GİRİŞİM”LERİ

Dünyanın yaşam döngüsünün sürdürülebilirliğini tehdit eden güncel çevre sorunlarına karşı inovasyon odaklı çözümler geliştirme odağıyla hayata geçirilen ve sosyal sorumluluklarının bilincinde olan yatırımcılardan fikirleriyle destek almayı başaran yeşil girişimlerin pek çok örneğin olduğunu görüyoruz (www.kocbayi.com,2023, Timur E. 2021):

Toplio; Bir Türk girişimcilik hikayesi olan Toplio, ev ve işyerlerinde elektronik atık bulunan kişiler ve kurumları, ve geri dönüşüm ve toplama tesislerinin bir araya gelmesine yardımcı olan bir girişimcilik hareketidir. Bunu yaparken rota optimizasyonu ve daha fazla AEEE'ye ulaşma fırsatı sağlayan bağımsız ve kısmen kayıtsız AEEE (Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar) toplayıcılarını ve taşıyıcılarını algoritmik sistemine dahil ederek her iki taraf için oluşan lojistik yükü ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Toplio üzerinden geri dönüşüme kazandırılan her elektronik atık sistem tarafından değerlendirilerek puan olarak hesabınıza aktarılır. Bu puanlarınızı TL olarak banka hesabınıza aktarabileceğiniz gibi, anlaşmalı markaların indirim kuponu ve hediye çeklerine de dönüştürebilir veya anlaşmalı sivil toplum kuruluşlarına bağış olarak kullanabilirsiniz. Diğer bir deyişle elektronik atıklarınızla gelir elde edebilir veya sosyal fayda sağlayabilirsiniz.

Paksumatik; Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve UNICEF'in hazırladığı rapora göre her 10 kişiden 3'ünün (yaklaşık 2,1 milyar kişinin) evinde güvenli içme suyu bulunmuyor, her 10 kişiden 6'sı (4,4 milyar insanın) da hijyenik koşullardan yoksun olarak yaşıyor. Daha da kötüsü kirli su nedeniyle her 90 saniyede bir çocuk ölüyor. "Temiz su herkesin hakkıdır" sloganıyla yola çıkan Paksumatik, Türk girişimcilerin uyguladığı yapay zeka ve makine öğrenmesi modellerini kullanarak sudaki zararlı bakterileri tespit eden modeller geliştiren bir girişimdir.

Sensgreen; Günümüzde iklimlendirme sistemleri sağlık ve konfor sorunlarına neden olmaktadır. Bu sorunlara odaklanan Sensgreen, daha verimli iklimlendirme sağlıyor. Hava kalitesinin birçok değişkenini en az enerji tüketimi ile anında analiz ederek, olası sağlık risklerine karşı alarmlar verebilmektedir. Bunu yaparkende akıllı modellerle yönetim yüzde 15'e yakın enerji tasarrufu sağlıyor. Yapay zeka ve gelişmiş sensörler yardımıyla ticari binalarda enerji verimliliğine yönelik çözümler geliştiren girişim Ahmet Yiğit Kazanç, Fatih Aykut Yıldırım, Hasan Basri Tosun ve Mehmet Yiğitcan Yeşilata tarafından 2018 yılında başlatılmıştır. ODTÜ Teknokent'te kurulan Sensgreen, halihazırda Birleşik Arap Emirlikleri genel merkezinde hem Türkiye merkezli Ankara hem de Abu Dabi ofislerinde faaliyet göstermektedir. Yapay zeka ve kablosuz sensörlerle yaşam alanlarını konforlu hale getiren yöntemler sunuyor.

Tarlamvar; Verimli topraklar açısından Dünyanın sayılı coğrafyalarından birinde olmamıza rağmen birçok kullanılmayan tarım arazisine sahibiz. Bu gerçeklikten yola çıkan Ata Cengiz ve İsmail Akçakoyun'un hayata geçirdiği bir platform “Tarlamvar”. Girişim temelde köylülerin kullanmadığı tarım arazilerini kiralarak işe ihtiyacı olanları işe alıyor. Böylece hem arazilerden yararlanılıyor hem de iş gücüne katkı sağlanmış oluyor. Arazileri ziraat mühendislerinin yönlendirmesi ile değerlendiren girişimciler, bölgeye en uygun ürünü ekiyor. Ayrıca Tarlamvar.com adresinden ağaçlar satın alınabilmektedir. Satın aldığımız ağaçlar bu arazilere sizin adınıza dikilmektedir. Ağaçlar meyve vermeye başladığında seçmiş olduğunuz modele göre elde ettiğiniz gelir tarafınıza teslim edilir.

Bluedot; Öyle görünüyor ki otomotiv dünyası, fosil yakıtların hızla tükenmesinin yanı sıra çevreye verdiği geri dönülemez zararların bir nebze olsun önüne geçebilmek için yakın zamanda tamamen elektrikli araç üretimine geçecek. Elektrikli araçlar dizel ve benzinli araçlara göre daha pahalı olsa da kilometre açısından daha uygun fiyatlıdır. Çünkü fosil yakıtlı araçlarda kilometre başına yakıt maliyeti elektrikli araçlara göre 10 kat daha fazla. Dünyanın önde gelen devletleri de elektrikli araçların yaygınlaşmasına yönelik politikalar geliştiriyor. Bu da beraberinde elektrikli araç kullanıcıları için güvenilir şarj noktalarına ulaşım sorununu

öncelikli hale getiriyor. Temerlerde elektrikli araçların yaygınlaşmasının önündeki en büyük engelin bu olduğu sonucu çıkıyor. Bluedot girişimi, uygulamayla araç kullanıcılarını en yakın şarj ünitesine yönlendirerek, rezervasyon, ödeme gibi işlemler yapmalarına olanak tanıyor ve şarj ünitesi sahiplerinin paylaşımlı gelir modeliyle para kazanabilecekleri bir Pazar sunuyor.

Impossible Foods Inc.; ABD'de hayata geçirilen Impossible Foods Inc., yiyecek ve içecek sektöründe faaliyet gösteriyor. Sürdürülebilir bir yaşam kurmanın en önemli adımının tükettiğimiz ürünler olduğuna inanan bilinçli tüketicilere sürdürülebilir vejetaryen ürünler sunan Impossible Foods Inc, aslında hamburger gibi hepimizin bayıldığı gıdaları taklit eden gıdalar üretiyor. Bunu yaparken yeşil gıdalarda bulunan spesifik protein ve besin maddelerini seçerek üretim gerçekleştirir. Kısa bir süre önce tüketiciyle buluşturdıkları, lezzeti, dokusu ve besin değerleri açısından gerçek etle neredeyse aynı olan Impossible Burger adını verdikleri ürünleri büyük ses getirdi. Hatta Impossible Whopper ürünü hepimizin yakından tanıdığı ünlü bir hamburger markasının menüsünde de yer almaya başladı. Şirketin öncelikli hedefi 2035 yılına kadar hayvanları gıda üretim zincirinden çıkarmak. Bu amaçla dünyada en çok tüketilen gıdaları üretim listelerine dahil ettiklerini belirten Impossible Foods Kurucusu ve Genel Müdürü Patrick Brown, çalışmalara devam edeceklerinin altını çiziyor. gıda endüstrisindeki hayvanlara olan ihtiyacı ortadan kaldırmaya ve daha sürdürülebilir bir küresel gıda sistemi yaratana kadar devam edeceklerini dile getiriyor.

Freight Farms; Amerika Birleşik Devletleri'nde başlatılan bir girişim olan Freight Farms, hızla yok olan tarım alanlarına alternatif oluşturmayı amaçlıyor. Bu kapsamda kendi kendine yetebilen tarım alanlarına dönüştürülen nakliye konteynerlerinde, topraksız tarıma olanak sağlayan LED ve topraksız sistemler sayesinde tarım ürünleri yılın her günü yetiştirilmesi için çalışmalar yapıyor. 320 metrekarelik konteynerde 4 dönümlük arazide üretilen ürüne eşdeğer üretim imkanı sağlayan Freight Farms, tarım ürünlerini nakliyeye ihtiyaç duymadan taze ama en önemlisi sürdürülebilir bir şekilde son tüketiciye ulaştırıyor.

WISErg; “Kentsel organik ürünlerin yönetimi adına devrim niteliğinde bir çözüm oluşturmak adına çalışmalarını yürüten girişim, bünyesinde biyolojik, temiz ve yüksek teknoloji sistemleri birleştiren hibrit teknoloji şirketi” olarak 2014 yılında kurulmuş olan WISErg yaklaşık 70 milyon dolar yatırım almayı başarmış bir girişimdir. Büyük marketlere yerleştirilen makinelerde toplanan atıkları, atılmadan önce yüksek kaliteli gübreye dönüştüren makineyi hayata geçirdi. Söz konusu makine organik bahçe bakım ürünlerinin üretiminde kullanılmaktadır.

SONUÇ

Yeşil girişimcilik, sürdürülebilirliği yönlendirmede ve yeniliği teşvik etmede güçlü bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Yeşil girişimciler, ekonomik uygulanabilirliği çevresel sorumlulukla birleştirerek toplumun ve gezegenin uzun vadeli refahına katkıda bulunur. Sürdürülebilir uygulamalara bağlılıkları sayesinde ekonomik fırsatlar yaratır, kaynak verimliliğini destekler ve olumlu değişime ilham verirler. Zorluklar devam ederken, destekleyici politikalar, finansal mekanizmalar ve paydaşlar arasındaki işbirliği, yeşil girişimciliğin gelişmesi için elverişli bir ortam yaratabilir. Gelecek, iş uygulamalarını yeniden şekillendiren ve daha sürdürülebilir bir dünyaya geçişe öncülük eden bu vizyon sahibi girişimcilerin ellerinde.

Sonuç olarak, yeşil girişimcilik, ekonomik büyümeyi desteklerken çevresel zorlukları ele almak için büyük umut vaat ediyor. Sürdürülebilir uygulamaların iş modellerine entegrasyonu, maliyet tasarrufu, gelişmiş rekabet gücü ve artan pazar payı gibi ekonomik avantajlar sağlar. Ayrıca yeşil girişimciler, kaynak verimliliği, atık azaltma ve iklim değişikliğini hafifletme yoluyla çevrenin korunmasına aktif olarak katkıda bulunur. Örnek olarak liderlik ederek ve sürdürülebilir davranışları teşvik ederek başkalarına ilham verirler. Bununla birlikte, yeşil girişimciler, sınırlı finansal destek ve destekleyici politikalara duyulan ihtiyaç gibi zorluklarla karşı karşıyadır. Etki yatırımının ortaya çıkması ve sürdürülebilir ürün ve hizmetlere olan talebin artmasıyla, yeşil girişimciler için önemli bir etki yaratma fırsatları ortaya çıkıyor. Yeşil girişimciler, bu zorlukların üstesinden gelerek ve fırsatları

değerlendirerek endüstrileri yeniden şekillendirebilir, yeniliği teşvik edebilir ve herkes için daha sürdürülebilir bir gelecek yaratabilir. Vizyoner yaklaşımları ve sürdürülebilirliğe bağlılıkları, daha yeşil ve müreffeh bir dünyanın yolunu açıyor.

KAYNAKÇA

1. Bansal, P., & Roth, K. (2000). Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of Management Journal*, 43(4), 717-736.
2. Barton, J., & Gheysens, J. (2019). The role of green entrepreneurship in sustainable business models. *Journal of Business Strategy*, 40(3), 43-52.
3. Bocken, N. M., Short, S. W., Rana, P., & Evans, S. (2014). A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes. *Journal of Cleaner Production*, 65, 42-56.
4. Carroll, A. B., & Shabana, K. M. (2010). The business case for corporate social responsibility: A review of concepts, research, and practice. *International Journal of Management Reviews*, 12(1), 85-105.
5. Carree, M., van Stel, A., Thurik, R., & Wennekers, S. (2019). The life cycle of green entrepreneurship. *Small Business Economics*, 52(2), 319-337.
6. Cohen, B., Muñoz, P., & Rogers, D. S. (2013). The paradox of resource depletion and prospects for a socio-ecological transition to a steady state economy. *Sustainability*, 5(5), 2372-2383.
7. Dale, G. (2015). Origin and delusion of green growth. *International Socialist Review*, 2(97), 1-5. Retrieved on 23/06/2019 via www.isreview.org/https://isreview.org/issue/97/origins-and-delusions-green-growth
8. Dean, T. J., & McMullen, J. S. (2018). Toward a theory of sustainable entrepreneurship: Reducing environmental degradation through entrepreneurial action. *Journal of Business Venturing*, 33(6), 693-717.
9. Dedeoğlu, A.Ö. (Ed.), *Tüm Boyutlarıyla Girişimcilik*, Hümanist Kitap Yayıncılık, İstanbul, 2016.
10. Delmas, M., & Terlaak, A. (2001). A framework for analyzing environmental voluntary agreements. *California Management Review*, 43(3), 58-76.

11. EKO IQ Dergisi-EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd.Şti. Şubat 2015, <https://www.ekoIQ.com/wp-content/uploads/2022/05/ekoIQsayi48.pdf>
12. Esty D. C. ve Winston A. S., (2006); Green to Gold: How Smart Companies Use Environmental Strategy to Innovate, Create Value, and Build Competitive Advantage Yale University Press, (1 Oca 2006): 366
13. Fischer, D., & Seele, P. (2011). Managing natural resources: The influence of business network perception on environmental strategies. *Strategic Management Journal*, 32(2), 210-227.
14. G. Dale, "Origins and delusions of green growth," *International Socialist Review*, vol. 97, pp. 1–14, 2015.
15. Green Project (2012). An attempt to define green entrepreneurship. NCCR Policy Brief, 6(1), 1-3.<http://greentproject.eu/wp-content/uploads/2016/01/Definition-green-entrepreneurship.pdf> Retrieved 16/6/19.
16. Gibbs, D., & O'Neill, K. (2014). Green economy: Not by default. *Nature*, 508(7497), 169-171.
17. Hockerts, K., & Wüstenhagen, R. (2019). Green entrepreneurship: Best practices for a greener future. Greenleaf Publishing.
18. <https://www.kocbayi.com.tr/gundem/hayatin-icinden/mercek/dunyanin-yeni-trendi-yesil-girisimcilik>
19. Ik Muo and Adebayo Azeez, A. (2019). Green Entrepreneurship: Literature Review and Agende for Future Research. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*. Issue:2, Volume:7, 17-29
20. J. R. Oldfield, *Popular Politics and British Anti-Slavery: The mobilisation of public opinion against the slave trade 1787-1807*. Routledge, 2012.
21. Lin, B., & Viswanathan, K. (2016). Why consumers buy environmentally friendly products: the role of the green self and environmental concern. *Journal of Business Ethics*, 136(1), 193-209.
22. Linton, J. D., Klassen, R., & Jayaraman, V. (2007). Sustainable supply chains: An introduction. *Journal of Operations Management*, 25(6), 1075-1082.

23. Lopez-Gamero, M. D., Molina-Azorín, J. F., & Claver-Cortés, E. (2018). Green entrepreneurship and environmental sustainability: New evidence and future research directions. *Business Strategy and the Environment*, 27(7), 1086-1101.
24. Lundström, A., & Zhou, W. (2016). Cost-efficient greening in SMEs: The moderating role of absorptive capacity. *Journal of Business Ethics*, 138(2), 221-234.
25. Masurel, E. (2019). *Entrepreneurship for sustainability: Business transformations towards a better world*. Routledge.
26. Mulder, K. F., Ferrer-Balas, D., & Roca, M. (2017). The role of green niche champions in the development of technological innovations for urban sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 140, 81-92.
27. O'Rourke, D., & Ringer, A. (2014). Just green enough: contesting environmental gentrification in Greenpoint, Brooklyn. *Local Environment*, 19(2), 147-171.
28. Pacheco, D. F., Dean, T. J., & Payne, D. S. (2010). Escaping the green prison: entrepreneurship and the creation of opportunities for sustainable development. *Journal of Business Venturing*, 25(5), 464-480.
29. Polzin, F., & von Flotow, P. (2020). Sustainability-oriented entrepreneurship and innovation ecosystems: State-of-the-art, research gaps, and future challenges. *Entrepreneurship and Regional Development*, 32(9-10), 838-867.
30. Satı, Z. E ve Yılmaz, C. (2008). Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Yeşil Girişimcilik,
31. Schwartz, M. S., & Carroll, A. B. (2008). Integrating and unifying competing and complementary frameworks: The search for a common core in the business and society field. *Business & Society*, 47(2), 148-186.
32. Schaltegger, S., & Wagner, M. (2011). Sustainable entrepreneurship and sustainability innovation: categories and interactions. *Business Strategy and the Environment*, 20(4), 222-237.
33. Schaltegger, S., Hansen, E. G., & Lüdeke-Freund, F. (2016). Business models for sustainability: Origins, present research, and future avenues. *Organization & Environment*, 29(1), 3-10.

34. Schaper, M. T., & Volery, T. (2018). Entrepreneurship and small business. John Wiley & Sons.
35. Sharma, S., & Vredenburg, H. (1998). Proactive corporate environmental strategy and the development of competitively valuable organizational capabilities. *Strategic Management Journal*, 19(8), 729-753.
36. Seuring, S., & Gold, S. (2013). Sustainability management beyond corporate boundaries—From stakeholders to performance. *Journal of Cleaner Production*, 56, 1-6.
37. Timur Ezgi (2021), <https://teknoloji.org/yesil-girisimcilik-nedir-turkiyede-yesil-girisimler/>
38. Venter, E. R., Boshoff, A. B., & Maas, G. (2018). Green entrepreneurial intention: The role of green self-identity, passion for the natural environment and entrepreneurial competencies. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 25(5), 735-755.

